

[Time: 3 Hours]

[Marks: 100]

Please check whether you have got the right question paper.

- N.B.:
1. Attempt any **FIVE** questions.
 2. **Figures** to the **right** indicate **full marks**.

- Q.1 With reference to Sociology of Work, explain the following concepts. (20)
a) Work behaviour
b) Work environment
- Q.2 Explain in detail the preconditions and consequences of industrialisation. (20)
- Q.3 What is Motivation? Discuss the following theories of Motivation : (20)
a) Theory "X" and Theory "Y"
b) Maslow's Hierarchy of Need Theory
- Q.4 Discuss in detail the significance of Human relations in Management. (20)
- Q.5 Explain the characteristics and problems of Informal Sector. (20)
- Q.6 Discuss in detail the issues of "Farmers' Suicide" in India. (20)
- Q.7 a) Explain the concept and features of industrial relations. (20)
b) Briefly explain the machineries for the settlement of Industrial Disputes.
- Q.8 Explain the characteristics and importance of Human Resource Management. (20)
- Q.9 What is Globalization? Explain the impacts of globalization in detail. (20)
- Q.10 Write short notes on **any two** of the following:- (20)
a) Modern trends in nature of work and economy.
b) Difference between Blue collar workers and White collar workers.
c) Problems and solutions of Child labour.
d) Voluntary Retirement Schemes (VRS).

[वेळ: ३ तास]

[गुण: १००]

Please check whether you have got the right question paper.

- सूचना: १. कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा.
२. सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत. (प्रत्येकी २० गुण)
३. मराठीतून उत्तरे लिहिणाऱ्या विद्यार्थ्यांनीही इंग्रजी प्रश्नपत्रिका अवश्य पहावी.

- प्र.१ श्रमाच्या समाजशास्त्राच्या संदर्भातील पुढील संकल्पना स्पष्ट करा. (२०)
अ) कामाच्या ठिकाणचे वर्तन
ब) कामाच्या ठिकाणचे वातावरण
- प्र.२ औद्योगिकीकरणाच्या प्रक्रियेच्या पूर्वस्थितीचे व परिणामांचे सविस्तर स्पष्टीकरण करा. (२०)
- प्र.३ प्रेरणा म्हणजे काय? प्रेरणेच्या खालील सिद्धांताची चर्चा करा. (२०)
अ) 'X' सिद्धांत आणि 'Y' सिद्धांत
ब) मॉस्लिओचा गरजपूर्तीचा सिद्धांत
- प्र.४ व्यवस्थापनातील मानवी संबंधाचे महत्त्वाची सविस्तर चर्चा करा. (२०)
- प्र.५ अनौपचारिक क्षेत्राची वैशिष्ट्ये आणि समस्या स्पष्ट करा. (२०)
- प्र.६ भारतातील शेतकरी आत्महत्या संबंधी समस्यांवर सविस्तर चर्चा करा. (२०)
- प्र.७ अ) औद्योगिक संबंधाची संकल्पना आणि वैशिष्ट्यांना स्पष्ट करा. (२०)
ब) औद्योगिक संघर्ष मिटविण्यासाठी वापरण्यात येणाऱ्या यंत्रणांना स्पष्ट करा.
- प्र.८ मानवी संसाधन व्यवस्थापनाची वैशिष्ट्ये व महत्त्व स्पष्ट करा. (२०)
- प्र.९ जागतिकीकरण म्हणजे काय? जागतिकीकरणाच्या परिणामांना स्पष्ट करा. (२०)
- प्र.१० खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंवर टिपा लिहा. (२०)
अ) आधुनिक काळातील श्रम आणि अर्थव्यवस्था स्वरूप
ब) ब्लू कॉलर कामगार आणि व्हाईट कॉलर कामगार यांच्यातील फरक
क) बालमजुरीच्या समस्या आणि उपाय
ड) स्वेच्छा सेवा निवृत्ती (VRS)
